

STRATEGIJA VSEŽIVLJENJSKOSTI UČENJA V POLITIKI IN PRAKSI

Poročilo o konferenci, ki je bila 30. avgusta 2007 v Ljubljani

Na konferenci *'Strategija vseživljenjskosti učenja v politiki in praksi'*, ki je bila v Ljubljani, dne 30. avgusta 2007, in se je je udeležilo 150 udeležencev (predstavnikov ustanov za izobraževanje odraslih, ministrstev, in drugih zainteresiranih) je bila organizirana razprava o 'Pregledu dejavnosti za udejanjanje operativnega načrta strategije vseživljenjskosti učenja v Sloveniji'; gre za osnutek, ki ga je kot delovno gradivo za konferenco pripravil vodja skupine za pripravo Strategije vseživljenjskosti učenja v Sloveniji, dr. Zoran Jelenc. Udeležence konferenca je spodbudil k razpravi s predstavitvijo namena in vsebine gradiva, cilj razprave pa je bil dobiti stališča ter predloge udeležencev za morebitne spremembe in dopolnitve predloženega gradiva.

Operativni načrt za udejanjanje Strategije vseživljenjskosti učenja bo, ko bo uradno sprejet in potrjen, sestavni del (priloga) dokumenta 'Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji'. Določal bo: dejavnosti za udejanjanje strategije (vsebino), nosilce in instrumente za izpeljavo dejavnosti, vire njihovega financiranja in roke za izpeljavo. Za zdaj je izdelan le pregled dejavnosti in tudi ta je ta čas le osnutek, ki ga Ministrstvo za šolstvo in šport, kot naročnik izdelave Strategije, še ni sprejelo in potrdilo. Za izdelavo Operativnega načrta naj bi minister za šolstvo in šport imenoval posebno delovno skupino, kot je bilo pri pripravi temeljnega dokumenta. Bržkone bo pri pripravi in izpeljavi Operativnega načrta sodelovalo več kompetentnih, za posamezna področja specializiranih strokovnih skupin in/ali ustanov ter izvedencev.

V predloženem osnutku 'Pregleda dejavnosti za udejanjanje operativnega načrta strategije vseživljenjskosti učenja v Sloveniji' je 74 dejavnosti in/ali nalog, ki so razporejene v tri področja ciljev, kot jih je opredelila Evropska komisija v dokumentu za razvoj izobraževanja in usposabljanja do leta 2010. Vsako od teh področij sestavljajo tri skupine dejavnosti/nalog, to pa so: *a/ skupne naloge, ki zadevajo vsa področja strategije; b/ naloge v začetnem izobraževanju; c/ naloge v nadaljevalnem izobraževanju*. Te delitve ne izključujejo povezovanja dejavnosti z različnih področij. Konferenca, o kateri poročamo, je prednostno obravnavala dejavnosti/naloge s področja in z zornega kota izobraževanja odraslih. V 'Pregledu' so vse dejavnosti na kratko opisane, izdelan je tudi pregled kratkih označitev (gesel) za posamezne dejavnosti. V delovnem gradivu pa so gesla obdelana z dveh zornih kotov: 1. po načinu izpeljave (*a/ ukrepi Vlade, normativne rešitve; b/ naloga strokovnih ustanov/služb; c/ raziskovalna naloga; d/ razvojno-raziskovalni projekt*), 2. po času, ki je potreben za njihovo izdelavo (*a/ kratkoročne; b/ srednjeročne; c/ permanentne dejavnosti/naloge*).

Za preglednejšo predstavitev in večjo preglednost dejavnosti/nalog po vsebini je predlagatelj Pregleda pripravil še razporeditev vsebin po tematskih sklopih, to pa so bili (v vsakem tematskem sklopu so navedene dejavnosti/naloge iz Pregleda, ki spadajo v to poglavje, označene z zaporedno številko iz Pregleda):

*a/ splošna vprašanja, sistem:*¹ sprejemanje pojma 'vseživljenjskost učenja' /6/; izrazje /22/; kontinuiteta /3, 10, 46/; nova Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju /23/; promocija VŽU /55/; razvojno in raziskovalno delo /56/; sistemska ureditev izobraževanja odraslih /17/; upravne enote za nadaljevalno izobraževanje /25/; infrastruktura /2/; odprava pomanjkljivosti pri sistemski ureditvi /18/; reorganizacija upravljanja /19/; normativne rešitve /20/;

b/nacionalni program, financiranje: Resolucija Nacionalnega programa izobraževanja odraslih /27/; povezovanje Strategije VŽU z nacionalnimi programi /73/; sistem in modeli financiranja /26/; davčna politika, spodbude za učenje /64/; študentske sheme, posojila /65/; modeli za delitev stroškov /71/;

c/ omrežje, programi, kakovost, dostop: celostno omrežje izvajalcev /21/; centri za vseživljenjsko učenje /47/; organiziranost javnih zavodov za razvoj in svetovanje /21/; javni programi in omrežja v izobraževanju odraslih /40/; programsko združevanje javnih organizacij /41/; kakovostna in prožna ponudba /42/; reforma kurikula in učnih programov /31/; umestitev ključnih prvin vseživljenjskosti učenja v kurikule /33/; metodologija za pripravo programov /44/; kakovost izobraževanja /7/; razvoj kakovosti izobraževanja odraslih /14/; evalvacija in samoevalvacija kakovosti /39/; vsakemu učenje po njegovi meri /28/; osip /8/; odpravljanje ovir za izobraževanje/učenje /45/; druga priložnost za izobraževanje /46/; mobilnost pri izobraževanju in zaposlovanju /74/;

č/ strategije učenja, tehnologija, spodbude: razvoj izobraževalnih in učnih strategij /32/; sistem za ugotavljanje in potrjevanje znanja /15/; podpora in spodbude za kontinuiteto VŽU /10/; spodbude za posameznika /43/; razvijanje e-tehnologije /4/; nova učna okolja z uporabo IKT /5/;

d/ usposabljanje učiteljev, kompetence: minimalni prag znanja /1/; ključne kompetence, pismenost /9/; zviševanje ravni pismenosti odraslih /13/; usposabljanje učiteljev /3/;

e/ poklicno izobraževanje, kariera: usposabljanje za karierno vzgojo /12/; razvoj nacionalnega kvalifikacijskega orodja /11/; centri za razvoj kariere /37/; poklicno izobraževanje in usposabljanje /57/; omrežje poklicnih in strokovnih šol /58/;

f/ izobraževanje v podjetjih, gospodarstvo: uskladitev ponudbe s potrebami gospodarstva /62/; izobraževanje zaposlenih v podjetjih in organizacijah /63/; učeče se organizacije /67/;

g/ visokošolsko izobraževanje: reformiranje visokošolskega izobraževanja /30/; vsebinska razbremenitev kurikulumov šol in visokošolskih programov /38/; visokošolski študijski programi - izmenjava študentov /59/; projekti v visokem šolstvu /68/;

h/ ciljne skupine, starejši, pravičnost: izobraževalno prikrajšane skupine /48/; zviševanje udeležbe pripadnikov ciljnih skupin /49/; pravičnost in učinkovitost pri VŽU /52/; vključevanje starejših odraslih v programe /50/; omrežje ustanov za tretje življenjsko obdobje /51/; uporaba izkušenj in znanja starejših ljudi /72/;

i/ lokalna skupnost, socialni partnerji: učenje za razvoj lokalnih območij in socialnih omrežij /60/; povezava partnerjev za VŽU na lokalni ravni /61/; infrastruktura v lokalni skupnosti /68/; viri lokalnih skupnosti /69/; centri VŽU v lokalni skupnosti - krovna omrežja /70/; nevladni sektor /53/; socialni partnerji /54/.

Udeleženci so si lahko pri razpravi pomagali s tiskanim gradivom – 'Strategijo vseživljenjskosti učenja v Sloveniji' in s *Pregledom dejavnosti za udejanjanje strategije vseživljenjskosti učenja*, ki je bil osrednji predmet obravnave na tej konferenci.

Ugotovitve in predlogi

¹ Številke v oklepaju označujejo zaporedno številko naloge v Pregledu.

Da bi dobili vpogled v to, katere dejavnosti in naloge iz Pregleda ocenjujejo udeleženci kot najbolj pomembne in prednostne, smo udeležence prosili, da izberejo iz predloženih točk pet tistih, ki se jim zdijo najpomembnejše. Ta 'mini' raziskava (dobili smo ocene 35 udeležencev, kar je za grobo oceno zadovoljivo število) je dala tele rezultate:

Tabela: RANGI POSAMEZNIH NAJPOMEMBNEJŠIH TOČK PREGLEDA DEJAVNOSTI ZA UDEJANJANJE STRATEGIJE VSEŽIVLJENJSKOSTI UČENJA

Zap.št.	Naloga	Št.izbir	Rang
3	USPOSABLJANJE UČITELJEV	13	1-2
15	SISTEM ZA UGOTAVLJANJE IN POTRJEVANJE ZNANJA	13	1-2
37	CENTRI ZA RAZVOJ KARIERE	11	3
61	POVEZATI PARTNERJE ZA VŽU NA LOKALNI RAVNI	10	4-5
63	IZOBRAŽEVANJE ZAPOSLENIH V PODJETJIH IN ORGANIZACIJAH	10	4-5
26	SISTEM IN MODELI FINANCIRANJA	8	6-7
68	INFRASTRUKTURA V LOKALNI SKUPNOSTI	8	6-7
24	SISTEMSKA UREDITEV IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH	7	8-9
50	VKLJUČEVANJE STAREJŠIH ODRASLIH V PROGRAME	7	8-9
4	RAZVIJANJE E-TEHNOLOGIJE	6	10-13
5	NOVA UČNA OKOLJA S POMOČJO IKT	6	10-13
7	KAKOVOST IZOBRAŽEVANJA	6	10-13
20	NORMATIVNE REŠITVE	6	10-13
8	PREPREČEVANJE OSIPA V IZOBRAŽEVANJU	5	14-18
28	VSAKEMU UČENJE PO NJEGOVI MERI	5	14-18
48	IZOBRAŽEVALNO PRIKRAJŠANE SKUPINE	5	14-18
62	USKLADITEV PONUDBE S POTREBAMI GOSPODARSTVA	5	14-18
67	'UČEČE SE ORGANIZACIJE'	5	14-18
22	TERMINOLOGIJA	4	19-23
46	DRUGA PRILOŽNOST ZA IZOBRAŽEVANJE	4	19-23
47	CENTRI ZA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE	4	19-23
70	CENTRI VŽU V SKUPNOSTI - KROVNA OMREŽJA	4	19-23
71	MODELI ZA DELITEV STROŠKOV	4	19-23
12	USPOSABLJANJE ZA 'KARIERNO VZGOJO'	3	24-36
13	ZVIŠEVANJE RAVNI PISMENOSTI ODRASLIH	3	24-36
14	RAZVOJ KAKOVOSTI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH	3	24-36
16	CERTIFIKATNI SISTEM ZA PRIDOBIVANJE NPK	3	24-36
21	ORGANIZIRANOST JAVNIH ZAVODOV ZA RAZVOJ IN SVETOVANJE	3	24-36
25	UPRAVNE ENOTE ZA NADALJEVALNO IZOBRAŽEVANJE	3	24-36
29	CELOVITO OMREŽJE IZVAJALCEV	3	24-36

30	REFORMIRANJE VISOKOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA	3	24-36
40	JAVNI PROGRAMI IN OMREŽJA V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	3	24-36
43	SPODBUDE ZA POSAMEZNIKA	3	24-36
44	METODOLOGIJA ZA PRIPRAVO PROGRAMOV	3	24-36
52	PRAVIČNOST IN UČINKOVITOST PRI VSEŽIVLJENJSKEM UČENJU	3	24-36
69	VIRI LOKALNIH OBLASTI	3	24-36
2	INFRASTRUKTURA	2	37-48
9	PRIDOBITEV KLJUČNIH KOMPETENC IN PISMENOSTI	2	37-48
11	RAZVOJ NACIONALNEGA KVALIFIKACIJSKEGA OGRODJA	2	37-48
17	SISTEMSKA UREDITEV ISIO	2	37-48
19	REORGANIZACIJA UPRAVLJANJA	2	37-48
41	PROGRAMSKO ZDRUŽEVANJE JAVNIH ORGANIZACIJ	2	37-48
42	KAKOVOSTNA IN PROŽNA PONUDBA	2	37-48
45	ODPRAVLJANJE OVIR ZA IZOBRAŽEVANJE / UČENJE	2	37-48
49	ZVIŠEVANJE UDELEŽBE CILJNIH SKUPIN	2	37-48
53	NEVLADNI SEKTOR	2	37-48
64	DAVČNA POLITIKA, SPODBUDE ZA UČENJE	2	37-48
65	ŠTIPENDIJSKE SCHEME, POSOJILA	2	37-48
1	MINIMALNI PRAG ZNANJA	1	48-62
6	OSVAJANJE POJMA 'VSEŽIVLJENJSKOST UČENJA'	1	48-62
23	NOVA 'BELA KNJIGA' O VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU	1	48-62
27	RESOLUCIJA NPIO	1	48-62
32	RAZVOJ IZOBRAŽEVALNIH IN UČNIH STRATEGIJ	1	48-62
36	INKLUZIVNA VZG. IN IZOBRAŽEV. ZA OTROKE S POSEBNIMI POTREBAMI	1	48-62
51	OMREŽJE UNIVERZ ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE	1	48-62
55	PROMOCIJA VSEŽIVLJENJSKOSTI UČENJA	1	48-62
56	RAZVOJNO IN RAZISKOVALNO DELO	1	48-62
57	POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE	1	48-62
58	OMREŽJE POKLICNIH IN STROKOVNIH ŠOL	1	48-62
66	PROJEKTI NA PODROČJU VISOKEGA ŠOLSTVA	1	48-62
72	UPORABA IZKUŠENJ IN ZNANJA STAREJŠIH LJUDI	1	48-62
73	POVEZOVANJE STRATEGIJE VŽU Z NACIONALNIMI PROGRAMI	1	48-62
74	MOBILNOST PRI IZOBRAŽEVANJU IN ZAPOSLOVANJU	1	48-62

Pri ocenjevanju prednostnih področij je so udeleženci iz celotne liste dejavnosti/nalog izbrali 63 nalog. Niso bile izbrane naloge z zap. št.: 10, 18, 31, 33, 34, 35, 38, 39, 54, 59, 60.

Najvišjo prioriteto dosegata po mnenju udeležencev dve nalogi, 21 nalog je bilo izbranih 4 ali večkrat, druge pa so bile izbrane 1 do 3 krat. Prikazali bomo vse izbrane točke, jim dodali še vsebinske predloge iz razprave, na koncu pa prikazali še druga stališča in predloge iz razprave.

Rang 1-2:

Točka 3: *Razvijanje programov kakovostnega in sistematičnega usposabljanja (razvijanje ustreznih kompetenc) učiteljev in drugih izobraževalcev za udejanjanje ciljev in strateških jeder strategije vseživljenjskosti učenja ter za vodenje in organiziranje procesov vseživljenjskega učenja.*

Takšne programe naj bi vpeljali tako v dodiplomsko izobraževanje učiteljev kot tudi v programe nadaljnega spopolnjevanja učiteljev. Možnosti za to je veliko, v Pregledu dejavnosti/nalog za udejanjanje operativnega načrta so naštetih tile:

- programi pedagoškega in andragoškega usposabljanja učiteljev, izobraževalcev, mentorjev, svetovalcev in tudi strokovnih delavcev v podjetjih in v drugih organizacijah;
- daljši modulski program za usposabljanje in razvijanje kompetenc učiteljev/izobraževalcev odraslih;
- specialistični podiplomski programi, ki bodo omogočili tudi oblikovanje novih profilov strokovnjakov za izobraževanje in učenje in pri razvijanju človeških virov, kot so npr. svetovalec za učenje in vseživljenjsko učenje, specializirani mentorji, upravljavec znanja, in za njihovo usposabljanje;
- modul temeljnega izobraževanja/usposabljanja za učitelje pripravnike (kot del priprave na strokovni izpit).

To kaže na očitno potrebo praktikov po dodatnem kakovostnem usposabljanju in tudi izobraževanju, kar so potrdile tudi živahne razprave nekaterih posameznikov na konferenci. Razprava je med drugim opozorila na problem neusposobljenih učiteljev za delo z odraslimi s posebnimi potrebami. Ni niti andragogov niti defektologov, ki bi bili usposobljeni za delo s temi ljudmi. Nujno je vnesti spremembe v programe usposabljanja teh učiteljev. Tudi sicer zajemajo ukrepi vlade na področju obravnavanja oseb s posebnimi potrebami samo otroke in mladino, kot da za odrasle osebe s posebnimi potrebami ni potrebno skrbeti.

Točka 15: Postavitev sistema za ugotavljanje in potrjevanje znanja, spretnosti in kompetenc (UPZ), pridobljenega z različnimi vrstami in oblikami učenja – formalnega, neformalnega, aformalnega in priložnostnega. Izdelava ustrezne metodologije, instrumentov, tehnik in prijemov.

Sistem sestavljajo zlasti:

- razvoj kakovostnega in široko uporabnega ter javno priznanega sistema UPZ, ki bo omogočal tudi izkazovanje temeljnih spretnosti in kompetenc, ki jih obvlada posameznik;
- razvoj različnih modelov in prijemov v UPZ ter njihovo umeščanje v različne institucionalne okvirje;
- razvijanje specializiranih središč za UPZ;
- sprejetje ustreznih formalnih in zakonskih rešitev za delovanje sistema;
- promoviranje uporabe sistema v različnih okoliščinah ter razvoj postopkov in opredelitev zahtev, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci v sistemu;
- ozaveščanje uporabnikov in izvajalcev o pomenu UPZ.

V razpravi so udeleženci zahtevali od kompetentnih (strokovnjakov in predstavnikov ministrstev) pojasnila, kako bomo razvijali ta pomemben sistem, saj metodologija za to področje zdaj še ni izdelana. Za delo na tem področju bi bilo potrebno usposabljanje tudi učitelje-praktike.

Rang 3:

Točka 37: Ustanavljanje in organiziranje centrov za razvoj kariere (kariernih centrov) na vseh osnovnih in srednjih šolah ter na univerzah; centri bodo omogočali posamezniku učinkovito načrtovanje njihovega izobraževanja in razvoja kariere.

Ta zahteva kaže na potrebo po večji urejenosti in dostopnosti kakovostnega poklicnega svetovanja in na aktualnost vprašanj razvoja kariere posameznika skozi vse življenje. Posameznik odkriva svoje interese in potrebe tudi kasneje v življenju. Velik del programov pri izobraževanju odraslih je neposredno povezan z vprašanjem razvoja ali izpopolnitve posameznikove kariere. V razpravi so udeleženci izražali potrebo po kariernih centrih, ki naj ne zadovoljujejo le potrebe v formalnem izobraževanju, temveč tudi v neformalnem, kar pomeni, da jih je treba razširjati tudi zunaj šolskega sistema. Zagotoviti je treba povezovanje centrov z drugimi svetovalnimi centri in službami. Karierni

centri se lahko organizirajo tudi pri Centrih za Vseživljenjsko učenje. Pri razvoju kariernih centrov je treba upoštevati stališča zavodov za zaposlovanje. Področje je potrebno sistemsko urediti, kar je treba urediti z dopolnitvijo normativne ureditve (zakonodaje).

Rang 4-5:

Točka 61: *Povezati lokalne in regionalne oblasti, državo (iz proračuna ali sredstev iz skladov Evropske unije) ter druge partnerje, lahko tudi zasebni kapital, npr. podjetja, organizacije in/ali nevladni sektor, da skupaj zagotovijo sredstva za vseživljenjsko učenje, tako da bo to postalo sestavni del lokalnih in regionalnih politik in programov.*

Razprava je opozorila, da odnosi med lokalno in regionalno ravni ter državo sistemsko še niso urejeni. Te odnose je treba graditi z upoštevanjem dobrih izkušenj, primerov dobre prakse.

Kako reševati te probleme izraža tudi točka, ki so jo ocenjevalci uvrstili na 6. mesto v prednostni listi.

Točka 63: *Izobraževanje zaposlenih v podjetjih in organizacijah. Podrobneje opredeliti in razčleniti različne nove možnosti učenja za zaposlene.*

Izobraževalci ugotavljajo, da nastajajo na tem področju številne možnosti. Nekatere so kot zgledi že navedene v Pregledu, so pa tudi druge, ki bi jih bilo treba predstaviti v Operativnem načrtu za udejanjanje Strategije. Premalo so izrabljene možnosti za spodbuditev zaposlenih k izobraževanju. Zakonsko bi bilo potrebno omogočiti delodajalcu možnost, da mu sredstva, ki jih namenja za izobraževanje delavcev, štejejo za davčno olajšavo. Izobraževanje zaposlenih je treba spodbuditi tudi s tem, da se jih delovno razbremenjuje.

Rang 6-7:

Točka 26: *Sistem in modeli financiranja*

Razvijanje pravičnega in učinkovitega sistema in modelov financiranja, v katerih bo ustrezno zastopan javni interes za udejanjanje strategije VŽU, a tudi porazdelitev odgovornosti in stroškov med partnerji. Doseči tudi večjo vključenost delodajalcev. Opraviti raziskave na tem področju,.. Urediti financiranje tako na državni kot tudi na lokalni ravni. .

Točka 68: *V vsaki lokalni skupnosti je treba poskrbeti za temeljno organizacijsko infrastrukturo in vsaj eno organizacijo, ki bi opravljala ustrezne dejavnosti za izobraževanje odraslih .*

Razprava je opozorila, da je potrebno vzpostaviti učinkovito in regionalno uravnoteženo omrežje poklicnih in strokovnih šol ter spodbuditi povezovanje šol in delodajalcev, potrebno pa je tudi izdelati strategijo z upoštevanjem poglobitvenih interesov na posameznem območju (v preteklosti znano kot ustanavljanje »razvojnih koalicij«). Sistem socialnega partnerstva naj omogoči zbiranje, vrednotenje in realizacijo tako potreb delojemalcev in delodajalcev kot tudi potreb in interesov posameznikov, izobraževalnih institucij in lokalne skupnosti. S sistemskim zakonom zagotoviti povezanost tega omrežja s trgom dela, projekt pa naj se gmotno podpre s sredstvi EU. Pri tem naj država izrablja že delujoče možnosti in upošteva zlasti uspešne organizacije. Preveč je ponudbe istovrstnih programov, o čemer bi bilo doseči dogovor med regijami in centri.

Rang 8-9

Točka 24: *V fazi nadaljevalnega izobraževanja doseči ustrezno sistemsko umeščenost izobraževanja odraslih (nadaljevalno izobraževanje) v primerjavi z začetnim (komplementarno področje v celotnem*

sistemu), in sicer na večini področij systemskega urejanja (upravljanje, zakonodaja, financiranje, razvoj omrežja izvajalcev in programov ter infrastruktura).

Treba je ustrezno predelati zdajšnji Zakon o izobraževanju odraslih ter podzakonske in normativne akte, ki izhajajo iz njega. Bolj je treba razločiti, kaj je primerno za mladino, kaj pa za odrasle (npr. zahteve pri vpisu v izobraževalne programe niso dovolj konkretizirani za odrasle).

Točka 50: *Spodbuditi vključevanje starejših odraslih v programe.* (Točka 50).

Gre za programe, ki bi omogočili starejšim odraslim vključevanje v družbeni in gospodarski razvoj, jim s tem prinašali poleg nove kakovosti življenja in aktivnega staranja tudi možnosti za zaposlovanje (npr. medgeneracijske inštruktorske in mentorske sheme); to so možnosti za udejanjanje najrazličnejših osebnih interesov, brez poklicne ali kakšne druge prisile. Prav vprašanje vključevanja starejših odraslih se je pokazalo kot tema, ki izobraževalce vse bolj zanima, saj so potrebe in povpraševanje te ciljne skupine vse večje.

Poleg teh točk, ki so jih udeleženci s svojim ocenjevanjem (rangiranjem) umestili med prvih deset prednostnih nalog, je bilo v razpravi izraženih še več različnih stališč, pobud in predlogov. Razpravljavci so opozorili na naloge/dejavnosti, od katerih so nekatere že upoštevane v Pregledu in bi jih bilo treba v Operativnem načrtu podrobneje proučiti in urediti, nekatere pa na novo dodati v seznamu ter tudi upoštevati pri pripravi Operativnega načrta; na te naloge so razpravljavci opozorili, čeravno so po izidih ankete nekatere niso visoko rangirane. To so:

Točka 40: *Javne organizacije v izobraževanju odraslih – oblikovanje in razvoj njihovega omrežja. Opredeliti, kaj so javne organizacije v izobraževanju odraslih, in narediti načrt za oblikovanje in razvoj njihovega omrežja.*

Javno službo bi bilo treba organizirati na lokalni ravni po enotni metodologiji, saj zdaj v vsaki občini zahtevajo drugačen pristop. Kdo bo zadolžen, da zbere vse kadrovske, materialne in programske podatke o obstoječi mreži izobraževanja odraslih, saj bi bilo treba narediti pregled in opredelitev programov in omrežij, ki jih nacionalni programi opredeljujejo kot javno dobro ali javno službo (programi, namenjeni prikrajšanim skupinam odraslih, in programi, namenjeni razvijanju pismenosti in ključnih kompetenc)?

Točka 27: *Resolucija Nacionalnega programa izobraževanja odraslih (NPIO).* .

Pri izpeljavi zdajšnje Resolucij NPIO so velike pomanjkljivosti. Lokalnim okoljem je prepuščeno, da se *lahko* odločajo o financiranju letnega programa izobraževanja odraslih, potrebno pa bi bilo določiti, da so programe NPIO *dolžne* financirati, saj gre pri tem tudi za programe, ki so namenjeni prikrajšanim skupinam odraslih, in programe, namenjene razvijanju pismenosti in ključnih kompetenc. Država naj lokalne oblasti za to zadolži z zakonom.

Točki 36 in 48: *Učenje in izobraževanje odraslih oseb s posebnimi potrebami (npr. osebe z zaostanki in primanjkljaji v duševnem razvoju, osebe po poškodbi glave, z afazijami, gluhi itn.).* (

Izobraževanje odraslih oseb s posebnimi potrebami je normativno pomanjkljivo urejeno, zato so v praksi v primerjavi z otroki zapostavljeni. Za odrasle ljudi z motnjami v duševnem razvoju bi bilo potrebno sprejeti zakonske podlage, normativne in izvedbene akte, v katerih bo zagotovljeno usposabljanje za življenje in delo ter program VŽU; z operativnim načrtom opredeliti možnosti za inkluzivno vzgojo in izobraževanje; s takšnimi ukrepi bi bilo treba systemsko zagotoviti ustrezne okoliščine in pomoč za njihovo normalno življenje (primeri: ni klančin za gibanje invalidov na vozičkih; niso zagotovljeni spremljevalci, tolmači, dvigala itn.). V nadaljevalnem izobraževanju (pri izobraževanju odraslih) systemska skrb za njihovo izobraževanje in usposabljanje po zdajšnji systemski ureditvi preneha.

Potrebno bi bilo usposobiti učitelje za delo z odraslimi, šolam zagotoviti sofinanciranje usposabljanja, tolmače za gluhe, prilagoditi okoliščine v šoli za takšne osebe itn.

Točka 41: *Podpora programskemu združevanju različnih javnih organizacij v lokalnih okoljih, da bi tako zagotovili bolj celostno ponudbo programov in dostopnost izobraževanja vsemu prebivalstvu.*
To ne velja le za javne organizacije, temveč tudi za zasebne.

Točka 25: *Zagotovitev dovolj zmogljivega in kompetentnega organa (direktorata) na Ministrstvu za šolstvo in šport za vodenje in usklajevanje razvoja nadaljevalnega izobraževanja (izobraževanja odraslih) na državni ravni. Oblikovati oddelke (enote) za izobraževanje odraslih tudi na drugih ključnih resorjih (ministrstvih).*

Le s tem bo mogoče ustrezno urejati vprašanja izobraževanja in učenja odraslih.

Točka 4: *Razvijanje in vpeljevanje e-tehnologije v učenje in izobraževanje ter zviševanje ravni računalniške pismenosti otrok in odraslih, ki se učijo in izobražujejo.*

V razpravi so bili podprti ukrepi, ki so navedeni v Pregledu. Ocenjeno je bilo, da po zdajšnjem stanju ne tem področju še močno zaostajamo. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti usposabljanju in razvijanju kompetenc učiteljev in drugih izobraževalcev za tehnično in didaktično uporabo IKT pri izobraževanju in učenju.

Točka 22: *Proučitev in predložitev izrazja za področje vseživljenjskosti učenja in doseči ustrezno usklajenost na tem področju v Sloveniji.*

Potrebno bi bilo zasnovati raziskovalni projekt, ki bi uskladil uporabo izrazja za vseživljenjsko učenje.

Nova točka: *Vzgoja za demokratično državljanstvo, ekološka vzgoja.*

V celotno strategijo vgraditi razvijanje kompetenc za vzgojo za demokratično državljanstvo in državljansko vzgojo.

Poročilo pripravil: dr. Zoran Jelenc, pri pripravi je sodelovala dr. Petra Javrh

V Ljubljani, oktobra 2007